

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **M. V.**, zastoupeného JUDr. Václavem Faltýnem, advokátem se sídlem náměstí Míru 143, 344 01 Domažlice, proti žalovanému **Celnímu ředitelství Plzeň**, se sídlem Antonína Uxy 945/11, 301 32 Plzeň, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 12. 2009, č. j. 12138-2/2009-160100-21, ve znění opravného usnesení ze dne 25. 1. 2010, č. j. 835/2010-16001-21, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 2. 2011, č. j. 57 Af 23/2010 - 50,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 2. 2011, č. j. 57 Af 23/2010 - 50, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce dovezl v červnu 2007 ze Švýcarské konfederace do České republiky osobní automobil Opel Zafira A18, VIN č. WOL OTG F75 Y22 786 82, rok výroby 2000. Při dovozu připojil žalobce k Jednotnému správnímu dokladu též průvodní osvědčení EUR.1, č. P 0530635, vydané švýcarskými celními orgány, podle nějž byl dovážený automobil produktem pocházejícím z Evropského společenství. Celní úřad Plzeň propustil dne 21. 6. 2007 osobní automobil do volného oběhu a vyměřil clo ve výši 0 Kč, neboť průvodní osvědčení EUR. 1 prokazovalo preferenční původ zboží ve smyslu článku 20 odst. 3 písm. d) nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, (Úř. věst. L 302, 19. 10. 1992, s. 1 – 50, zvláštní vydání v českém jazyce

kapitola 02 svazek 04 s. 307 – 356), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „celní kodex“), ve spojení s Dohodou mezi Evropským hospodářským společenstvím a Švýcarskou konfederací (Úř. věst. L 300, 31. 12. 1972, s. 189 – 280, zvláštní vydání v českém jazyce kapitola 02 svazek 04 s. 307 – 356), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Dohoda“).

[2] Na základě článku 33 odst. 3 Protokolu č. 3 o definici pojmů „původní produkty“ a o metodách správní spolupráce k citované Dohodě (pro projednávanou věc je relevantní znění protokolu publikované v Úř. věst. L 45, 15. 2. 2006, s. 3 – 20, dále jen „Protokol“) požádaly celní orgány České republiky švýcarské celní orgány o následné ověření důkazu původu předmětného automobilu, tj. průvodního osvědčení EUR.1 (žádost není obsahem spisu, nicméně její podání z něj vyplývá). Švýcarské celní orgány v odpovědi uvedly, že v rámci provedeného šetření vývozce nebyl na uvedené adrese zjištěn. Z tohoto důvodu nemohlo být postverifikační řízení u vývozce zahájeno, a tudíž předmětný automobil nelze pokládat za původní v Evropské unii ve smyslu podmínek stanovených Protokolem č. 3 k Dohodě (srov. přípis Celního ředitelství Plzeň - vyřízení následné verifikace ze dne 2. 10. 2008, č. j. 10645/08-160100-22). Proto je třeba na předmětný automobil hledět jako na zboží neurčeného původu a na průvodní osvědčení jako na neplatné. Současně švýcarské celní orgány na druhé straně průvodního osvědčení vyznačily, že toto osvědčení nesplňuje požadavky na pravost a správnost.

[3] Celní úřad Plzeň na to zahájil řízení o doměření celního dluhu (srov. přípis Celního úřadu Plzeň ze dne 5. 3. 2009, č. j. 4239/2009-166500-021) a dodatečným platebním výměrem č. 9965200187 ze dne 13. 7. 2009, č. j. 4239-2/2009-166500-021, žalobci doměřil clo ve výši 13 848 Kč. Žalobce brojil proti dodatečnému platebnímu výměru odvoláním, v němž se především dovolával aplikace článku 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu a tvrdil, že dodatečné zaúčtování cla není možné, neboť clo nebylo zaúčtováno chybou švýcarských celních orgánů a současně průvodní osvědčení EUR.1 bylo založeno na správném popisu skutečností podaném vývozcem. K tvrzení švýcarských celních orgánů, že vývozce byl nekontaktní, žalobce poukázal na nesprávný úřední postup těchto orgánů, neboť se s vývozcem údajně pokusí pouze jedenkrát spojit telefonem, a pokud telefon nikdo nezvedne, žádné další úkony ve věci nečiní. Celní ředitelství v Plzni ovšem argumentaci žalobce neuznalo a v záhlaví uvedeným rozhodnutím odvolání zamítlo.

[4] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Plzni; ten rozsudkem ze dne 28. 2. 2011, č. j. 57 Af 23/2010 - 50, napadené rozhodnutí zrušil, věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a přiznal žalobci náhradu nákladů soudního řízení. Krajský soud nejprve inspirován judikaturou Soudního dvora konstatoval, že prohlášením neplatnosti průvodních osvědčení EUR.1 ze strany švýcarských celních orgánů jsou české celní orgány vázány a nemohou ji zvrátit; žalobce se proto nemůže nadále této listiny dovolávat jako závazného důkazu o tom, že předmětný automobil byl produktem pocházejícím z Evropského společenství.

[5] Krajský soud dále konstatoval, že v případě žalobce nebylo vedeno celní řízení takovým způsobem, aby bylo možné doměření cla považovat za doměření zákonné. Podle názoru soudu měl totiž Celní úřad Plzeň provést následnou kontrolu podle § 127 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Celní úřad si tak měl nejprve vyřešit otázku, zda je či není schopen předložit důkaz o tom, že průvodní osvědčení EUR.1 bylo vydáno na základě správného nebo nesprávného popisu skutečností vývozcem. Celní

úřad tedy dosud neučinil vše, co bylo v jeho moci, ke zjištění, jaký popis skutečností byl vývozcem za účelem vydání průvodního osvědčení EUR.1 švýcarským celním orgánům předestřen: nevyžádal si formulář žádosti o vydání osvědčení EUR.1, případně další doklady, které by hypoteticky mohly být součástí správních spisů švýcarských celních orgánů. Za této situace se nemohlo důkazní břemeno ohledně průkazu skutečnosti, že osvědčení EUR.1 bylo založeno na správném popisu skutečností vývozcem, přenést z celních orgánů na žalobce.

[6] Celní úřad Plzeň však pochybil již na počátku celního řízení v oznámení o zahájení řízení ze dne 5. 3. 2009. Oznámení je podle krajského soudu zavádějící. Celní úřad při zahájení řízení odkázal na ustanovení § 21 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, které je pouze obecným ustanovením určujícím okamžik zahájení správního řízení. Zásadní procesní pochybení pak spočívá podle soudu ve formulaci výzvy, neboť žalobce byl vyzván k předložení důkazů vyvracejících výsledek verifikačního řízení. Takové důkazy však nebylo možné předložit, neboť české celní orgány i žalobce jsou zcela vázáni zneplatněním průvodního osvědčení švýcarskými celními orgány. V důsledku procesního pochybení celních orgánů pak nebyly v rozporu s judikaturou soudního dvora zjišťovány skutečnosti rozhodné pro aplikaci článku 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu. Závěrem krajský soud dodal, že nelze vyloučit, že by celní orgány při správném procesním postupu dodatečně nezaúčtovaly clo, popř. by tak učinily poté, kdy by se žalobci eventuelně podařilo unést na něm ležící důkazní břemeno. Postup Celního úřadu Plzeň je proto nutné považovat za nezákonný.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobce

[7] Žalovaný (dále též „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu včas podanou kasační stížností namítaje, že jsou dány důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“).

[8] Nesprávné posouzení právní otázky soudem spatřuje stěžovatel v hodnocení aplikace čl. 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu a rozdělení důkazního břemena. Stěžovatel se neztotožňuje se závěrem krajského soudu, že Celní úřad Plzeň měl nejprve vyřešit otázku, zda je či není schopen předložit důkaz o tom, že osvědčení EUR.1 bylo vydáno na základě správného nebo nesprávného popisu skutečností výrobcem. Podle stěžovatele obsahuje žádost o vydání průvodního osvědčení EUR.1 seznam podkladů svědčících o původu zboží, které mohou být eventuálně její přílohou, a prostor pro tvrzení vývozce ohledně okolností, které nasvědčují splnění podmínek pro vydání osvědčení. Pro ověření tvrzení vývozce je však nutno zkoumat podpůrné doklady, jež tato tvrzení prokazují; samotná žádost k tomu nepostačuje. V projednávaném případě je evidentní, že švýcarské celní orgány takovými podklady nedisponovaly; pokud by tomu tak bylo, provedly by verifikaci v rámci vlastní agendy bez nutnosti kontaktování vývozce. Pokud by měla žádost o vydání průvodního osvědčení EUR.1 relevanci, kterou jí přikládá v napadeném rozsudku soud, bezpochyby by Soudní dvůr v rozsudku ze dne 9. 3. 2006 ve věci C-293/04 *Beemsterboer*, Recueil s. I-02263, judikoval jako podmínku k doměření cla následné ověřování popisu skutečností formou vyžádání si formuláře příslušné žádosti, resp. podkladů této žádosti, což však neučinil. Nedbalost výhradně na straně vývozce spočívající v nesplnění povinností uchovat a předložit podklady žádosti o vydání průvodního osvědčení EUR.1, která znemožňuje kontrolu celního orgánu země vývozu v rámci

procesu verifikace, působí bez dalšího přenos důkazního břemena na osobu povinnou zaplatit clo, tedy zpravidla na dovozce. Soudní dvůr navíc v citovaném rozsudku odmítl připuštění dopadu nesprávného jednání vývozců na příjmy Evropského společenství, s čímž je napadený rozsudek soudu v přímém rozporu.

[9] Dále stěžovatel konstatoval, že soud nesprávně považuje verifikaci průvodního osvědčení EUR.1 za následnou kontrolu po propuštění zboží podle článku 78 celního kodexu. Celní orgány mají po propuštění zboží do celního režimu kromě možnosti následné kontroly zboží (citovaný článek 78 celního kodexu) také možnost následného ověření prohlášení o původu zboží, přičemž se jedná o zvláštní ustanovení o kontrole založené na ustanoveních hlavy VI. Protokolu. Verifikace není řízením podle zákona o správě daní a poplatků. Jakékoliv závěry soudu ohledně postupu celního orgánu v rámci následné kontroly, stejně jako použití článku 78 odst. 3 celního kodexu, jsou nesprávné; odůvodnění soudu je navíc poměrně nesrozumitelné a nelogické.

[10] K výtkám soudu ohledně formulace oznámení o zahájení řízení stěžovatel uvedl, že zákon o správě daní a poplatků žádné formální či obsahové požadavky na vyrozumění o prvním úkonu nestanoví. Předmětné řízení bylo zahájeno neformálním úkonem v podobě písemného oznámení. Z tohoto oznámení je zcela evidentní, jaké řízení je zahajováno a co je jeho předmětem; absence uvedení odkazu na právní normu nemůže působit natolik závažnou vadu, pro niž je na místě následné rozhodnutí zrušit. Soud setrval na zcela formalistickém posouzení předmětného oznámení, aniž hodnotil průběh celého řízení, v němž žalobce mohl předkládat vlastní důkazy a realizovat řadu dalších procesních práv. Vědomost žalobce o tom, co je předmětem řízení, ostatně vyplývá z jeho vyjádření učiněných v průběhu řízení. Pokud Celní úřad Plzeň tvrzení a podklady předkládané žalobcem dostatečně nezohlednil, napravil tuto vadu stěžovatel v rámci odvolacího řízení.

[11] Závěrem stěžovatel dodal, že soud zjevně překročil meze dispoziční zásady, neboť v otázce zahájení a vedení řízení posuzoval případy nad rámec podané žaloby. Žalobce proti zahájení a průběhu řízení, vyjma proti procesu hodnocení důkazů, v podané žalobě nijak nebrojil, je tedy otázkou, proč soud věnuje přezkoumávání těchto skutečností značný prostor a v konečném důsledku jimi odůvodňuje závěr o zrušení napadeného rozhodnutí. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že je výhradně na žalobci, aby řádně formuloval žalobní námitky a vymezil tak rozsah soudního přezkumu. Tímto postupem krajský soud zatížil svůj rozsudek vadou, která způsobuje jeho nezákonnost.

[12] Z výše uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[13] Žalobce se v poskytnuté lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích

jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nesprávného posouzení dodatečného nezaúčtování cla podle článku 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu [ad III. a); důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Poté posoudil namítanou vadu řízení před krajským soudem, která měla za následek zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného [ad III. b); důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

III. a) Dodatečné nezaúčtování cla podle článku 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu

[17] Článek 220 odst. 2 celního kodexu v relevantním znění stanoví následující:

> *S výjimkou případů uvedených v čl. 217 odst. 1 druhém a třetím pododstavci se dodatečné zaúčtování neprovede, pokud*
>
> *(...)*
>
> *b) částka cla dlužného ze zákona nebyla zaúčtována následkem chyby ze strany celních orgánů, kterou nemohla osoba povinná zaplatit clo rozumným způsobem zjistit, a pokud tato osoba jednala v dobré víře a dodržela všechna ustanovení platných předpisů týkající se celního prohlášení.*
>
> *Pokud byl preferenční status zboží zjištěn na základě systému správní spolupráce s orgány třetí země, považuje se vydání potvrzení těmito orgány v případě, že se ukáže jako nesprávné, za chybu, kterou nebylo možné rozumným způsobem zjistit ve smyslu prvního pododstavce.*
>
> *Vydání nesprávného potvrzení však není chybou, je-li potvrzení založeno na nesprávném popisu skutečností podaném vývozcem, není-li zřejmé, že orgány vydávající potvrzení si byly vědomy nebo si měly být vědomy toho, že zboží nesplňuje podmínky pro preferenční zacházení.*
>
> *Osoba povinná zaplatit clo se může odvolat na dobrou víru, pokud je schopna prokázat, že v období dotyčných obchodních operací jednala s náležitou péčí, aby zajistila splnění všech podmínek pro preferenční zacházení.*
>
> *(...)*

[18] Zdejší soud při posuzování předmětné kasační stížnosti vycházel ze závěrů vyslovených v rozsudku ze dne 20. 7. 2011, č. j. 1 Afs 42/2011 - 208, www.nssoud.cz, týkajících se obdobné právní otázky. V citovaném rozsudku zdejší soud zmínil, že relevantní judikaturu k čl. 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu shrnul Soudní dvůr například v rozsudku ze dne 18. 10. 2007 ve věci C-173/06 *Agrover*, Recueil s. I-08783, body 30 – 33. Z ní vyplývá, že podle citovaného ustanovení příslušné orgány neprovedou dodatečné zaúčtování dovozního cla pouze tehdy, pokud jsou splněny tři kumulativní

podmínky. Nejprve je třeba, aby clo nebylo vybráno následkem chyby ze strany samotných příslušných orgánů, dále, aby tato chyba, které se dopustily tyto orgány, nemohla být osobou povinnou zaplatit clo jednající v dobré víře přiměřeným způsobem zjištěna, a konečně, aby tato osoba dodržela všechna ustanovení platných předpisů týkající se jejího celního prohlášení (srov. obdobně rozsudky ze dne 12. 7. 1989 ve věci 161/88 *Binder*, Recueil, s. 2415, body 15 a 16; ze dne 14. 5. 1996 ve věci C-153/94 a C-204/94 *Faroe Seafood a další*, Recueil, s. I-2465, bod 83; usnesení ze dne 9. 12. 1999 ve věci C-299/98 P *CPL Imperial 2 a Unifrigo v. Komise*, Recueil, s. I-8683, bod 22, jakož i ze dne 11. 10. 2001 ve věci C-30/00 *William Hinton & Sons*, Recueil, s. I-7511, body 68, 69, 71 a 72). Jestliže jsou tyto podmínky splněny, osoba povinná zaplatit clo má právo na to, aby clo nebylo vybráno poté, co bylo zboží propuštěno (rozsudek ze dne 27. 6. 1991 ve věci C-348/89 *Mecanarte*, Recueil, s. I-3277, bod 12). Tuto judikaturu plně převzal Nejvyšší správní soud (rozsudek ze dne 30. 7. 2008, č. j. 1 Afs 27/2008 - 97, publikovaný pod č. 1701/2008 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

[19] V projednávaném případě není sporné naplnění druhé a třetí podmínky; předmětem rozepře však zůstává podmínka první. Z judikatury Soudního dvora k této podmínce vyplývá, že cílem čl. 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu je chránit legitimní očekávání osoby povinné zaplatit clo, pokud jde o opodstatněnost všech skutečností uvedených v rozhodnutí o vybrání nebo nevybrání cla. Legitimní očekávání osoby povinné zaplatit clo je hodné ochrany stanovené v tomto článku pouze tehdy, pokud základ, na kterém spočívá toto očekávání osoby povinné zaplatit clo, způsobily „samotné“ příslušné orgány. Právo na to, aby dovozní clo nebylo vybráno poté, co bylo zboží propuštěno, zakládají tak pouze chyby přičitatelné aktivnímu jednání příslušných orgánů (viz obdobně rozsudek *Mecanarte*, body 19 a 23).

[20] V projednávané věci ovšem došlo k aplikaci druhého a třetího pododstavce citovaného ustanovení, jež naplnění první podmínky značně modifikují. Nejvyšší správní soud nemá pochybnosti o tom, že hypotéza druhého pododstavce byla v daném celním řízení naplněna: švýcarské celní orgány totiž vydaly potvrzení (průvodní osvědčení EUR.1), které se později ukázalo jako nesprávné. Chyba švýcarských celních orgánů tedy byla chybou, kterou nemohla osoba povinná zaplatit clo (žalobce) rozumným způsobem zjistit. Sporný tak zůstává výklad a aplikace třetího pododstavce citovaného ustanovení celního kodexu a otázka přenosu důkazního břemene.

[21] V této souvislosti je nutné odkázat na již výše citovaný rozsudek Soudního dvora ve věci *Beemsterboer*, v němž Soudní dvůr dovodil, že v souladu s tradičními pravidly rozdělení důkazního břemene přísluší celním orgánům, které se za účelem přistoupení k dodatečnému výběru cla hodlají dovolávat čl. 220 odst. 2 písm. b) třetího pododstavce, *initio*, celního kodexu, aby na podporu svého nároku předložily důkaz, že vydání nesprávných osvědčení bylo způsobeno vinou nesprávného popisu skutečností vývozcem. Nicméně, pokud následkem nedbalosti výlučně na straně vývozce nejsou celní orgány schopny předložit nezbytný důkaz, že osvědčení EUR.1 bylo vydáno na základě správného, či nesprávného popisu skutečností tímto posledně uvedeným, přísluší osobě povinné zaplatit clo, aby dokázala, že uvedené osvědčení vydané orgány třetí země bylo založeno na správném popisu skutečností (body 39 a 46 rozsudku). Pod nedbalost vývozce, jež má za následek přesun důkazního břemene, Soudní dvůr výslovně zařadil případ, kdy vývozce neuchová důkazní doklady navzdory povinnosti vyplývající z protokolu uchovat

vhodné doklady dokazující původ dotčených výrobků alespoň po dobu tří let (bod 40 rozsudku; v projednávaném případě je tato povinnost vývozců stanovena v článku 29 odst. 1 Protokolu). K tomu Soudní dvůr zdůraznil, že Evropské společenství nemůže nést negativní důsledky nesprávného jednání dodavatelů dovozců a že je věcí hospodářských subjektů, aby v rámci svých smluvních vztahů přijaly ustanovení nezbytná pro to, aby se předem zabezpečily proti rizikům opatření k dodatečnému výběru cla (body 41 a 43 rozsudku). Podle názoru Nejvyššího správního soudu výklad provedený Soudním dvorem v tomto rozsudku plně dopadá na projednávanou věc. Jsou proto splněny podmínky doktríny *acte éclairé*, pročež zdejší soud nepřistoupil k předložení další předběžné otázky Soudnímu dvoru.

[22] Pokud tedy dojde k odvolání průvodních osvědčení, mohou celní orgány země dovozu doměřit clo, pokud bude prokázáno, že popis skutečností provedený vývozcem není správný. Tímto způsobem mohou celní orgány země dovozu postupovat např. tehdy, dospějí-li celní orgány země vývozu v rámci procesu verifikace k závěru, že příslušné zboží s deklarovaným preferenčním původem zboží ve skutečnosti nesplňuje některý z požadavků článku 2 – 14 Protokolu nebo některou z konkrétních podmínek uvedených v příloze II a III k tomuto Protokolu (např. nedodržení určitého výrobního postupu nebo překročení maximální procentuální hodnoty nepůvodních složek v konečném výrobku apod.). To ale předpokládá součinnost vývozce, který k takovým zjištěním poskytne celním orgánům země vývozu potřebné podklady demonstrativně uvedené v čl. 28 Protokolu, jež mohou být následně poskytnuty celním orgánům země dovozu k unesení jejich důkazního břemene o tom, že popis skutečností podaných vývozcem nebyl správný. Jestliže však vývozce v rozporu s článkem 29 odst. 1 Protokolu tyto doklady nemá, nebo je poskytne jen v nedostatečné míře, takže celní orgán země vývozu nemůže ověřit preferenční původ zboží, dostává se celní orgán země dovozu nutně do důkazní nouze ohledně toho, zda vývozce podal správný popis skutečností. Ve stejné situaci se celní orgány země dovozu nacházejí bezpochyby i tehdy, je-li vývozce nekontaktní, neboť ani tehdy nemohou celní orgány země vývozu ověřit preferenční původ zboží. Právě na tuto situaci míří výklad Soudního dvora poskytnutý v citovaném rozsudku *Beemsterboer*: jelikož důkazní nouze celních orgánů země dovozu je způsobena výlučně chováním vývozce v rozporu s Protokolem, přechází důkazní břemeno na osobu povinnou zaplatit clo.

[23] Krajský soud se domnívá, že české celní orgány měly nejprve určit, na kom leží důkazní břemeno k prokázání skutečností uvedených v článku 220 odst. 2 písm. b) třetí pododstavec celního kodexu. Za tím účelem si měly vyžádat žádosti o vydání průvodních osvědčení EUR.1 a případné dokumenty k nim připojené, jež by mohly být hypoteticky součástí správního spisu švýcarských celních orgánů. Podle soudu bez těchto podkladů nemohou české celní orgány postavit najisto, jaký popis skutečností byl vývozcem za účelem vydání průvodního osvědčení EUR.1 švýcarským celním orgánům předestřen. Tyto závěry krajského soudu jsou nesprávné a v rozporu s citovaným rozsudkem.

[24] V prvé řadě je nepochybné, že v důsledku chování vývozce (nekontaktnost) přešlo v projednávaném případě důkazní břemeno na žalobce; jakékoliv úvahy českých celních orgánů, jež by měly podle názoru krajského soudu na toto téma vést, jsou proto zcela nadbytečné.

[25] Za druhé je zřejmé, že krajský soud nedostatečně rozlišuje, co je míněno oním popisem skutečností předloženým vývozcem, jehož správnost by měl žalobce prokazovat. V případě průvodního osvědčení EUR.1 jím může být totiž pouze to, že zboží má preferenční původ, neboť k ničemu jinému nemůže ani žádost o vydání průvodního osvědčení EUR.1 směřovat. Právě a jen tuto skutečnost musí žalobce prokázat, chce-li využít dobrodiní článku 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu. Je to logické: jestliže švýcarské celní orgány v rámci verifikačního řízení dospěly k závěru, že preferenční původ dovezeného zboží nelze prokázat, neboť vývozce byl nekontaktní, je spravedlivé, aby možnost prokázat tento preferenční původ byla umožněna dovozci, kterému by jinak scházela jakákoliv obrana. Žalobce je tedy oprávněn v rámci řízení o doměření cla prokázat, že popis skutečností vývozcem byl správný, jinými slovy, že zboží svědčí preferenční původ. V tomto ohledu je obstarávání žádosti a dalších dokumentů eventuálně založených ve spisech švýcarských celních orgánů zjevně neužitečné, neboť i bez nich je zjevné, co má žalobce prokazovat.

[26] Za třetí požadavek krajského soudu, aby si české celní orgány vyžádaly žádosti o vydání průvodních osvědčení EUR.1 a případné dokumenty k nim připojené, je dále v rozporu s rozdělením kompetencí mezi celní orgány země vývozu a celními orgány země dovozu. Těmito dokumenty se zabývají právě jen celní orgány země vývozu v rámci ověřování preferenčního původu zboží; jejich závěry je přitom celní orgán země dovozu vázán.

[27] Za čtvrté, a zde se Nejvyšší správní soud zcela shoduje s argumentací žalovaného, vyžádání dokladů, které by švýcarské celní orgány mohly mít k dispozici, nedává žádný rozumný smysl, když ony samy na jejich základě nedospěly k závěru, že dovážené zboží má preferenční původ, a současně uvedly, že vývozce je nekontaktní. Navíc je vysoce pravděpodobné, že by takovou povinnost celních orgánů země dovozu, byla-li by pro naplnění požadavků předmětného ustanovení celního kodexu nezbytná, Soudní dvůr uvedl v citovaném rozsudku *Beemsterboer*, což ovšem ani náznakem neučinil.

[28] Ze všech výše uvedených důvodů je kasační námitka žalovaného důvodná.

III. b) Vada řízení před krajským soudem, která měla za následek zrušení napadeného rozhodnutí

[29] Kromě vad řízení spočívajících v nedořešení otázky důkazního břemene a nevyžádání podkladů od švýcarských celních orgánů, kteréžto se ukázaly být nedůvodné, vytýkal krajský soud žalovanému další procesní pochybení. Podle krajského soudu měly celní orgány postupovat podle § 127 celního zákona a článku 78 odst. 3 celního kodexu, které upravují následnou kontrolu, což neučinily. Za stěžejní důvod pro zrušení napadených rozhodnutí pak označil formální a zvláště obsahové vady oznámení o zahájení řízení.

[30] Z ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. vyplývá, že *soud přezkoumá napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Byl-li závazným podkladem přezkoumávaného rozhodnutí jiný úkon správního orgánu, přezkoumá soud k žalobní námitce také jeho zákonnost, není-li jím sám vázán a neumožňuje-li tento zákon žalobci napadnout takový úkon samostatnou žalobou ve správním soudnictví.*

[31] Aniž se Nejvyšší správní soud blíže zabýval oprávněností krajským soudem uváděných výtek vůči celním orgánům, musel dát za pravdu stěžovateli v tom, že krajský soud v této části vykročil z mezí žalobních bodů. Žalobce totiž v žalobě především brojil proti tomu, že se žalovaný nedostatečně vypořádal s jím navrženými důkazními prostředky, resp. že z nich vyvodil nesprávné závěry. Ani náznakem však nenapadal zahájení a průběh řízení, náležitosti oznámení a ani neuváděl, že by si nebyl vědom, o čem je řízení vedeno. Naopak ze správního spisu vyplývá, že se žalobce ve věci orientoval a předmět řízení mu byl jasný. Krajským soudem vytčené vady řízení přitom nebyly vadami, které by znemožňovaly, aby soud posoudil věc v mezích žalobních bodů, a proto nemohl krajský soud přistoupit ke zrušení rozhodnutí žalovaného pro tyto vady řízení ani z úřední povinnosti (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, publikované pod č. 2288/2011 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

[32] Jelikož krajský soud porušil § 75 odst. 2 s. ř. s., dopustil se sám vady řízení, která měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. I tato stížní námitka je proto důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení

[33] Z výše uvedeného vyplývá, že se krajský soud dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky a rovněž vady řízení spočívající v porušení dispoziční zásady a v přezkumu napadeného rozhodnutí nad rámec žalobních bodů. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a tak podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni, a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu. Krajský soud se v novém řízení zaměří zejména na naplnění podmínek článku 220 odst. 2 písm. b) celního kodexu a v intencích žalobních bodů posoudí, zda se celní orgány dostatečně vypořádaly s žalobcem předloženými důkazy; v dalším řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. srpna 2011

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu